

Draagkracht voor menselijk gebruik

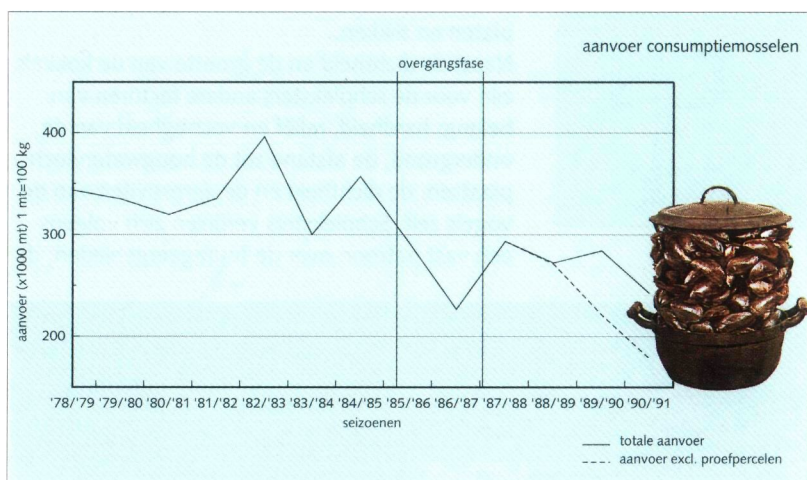
De Oosterschelde wordt al eeuwen door de mens gebruikt voor de schelpdiercultuur. In de laatste decennia is het recreatieve gebruik sterk opgekomen. Verder heeft de Oosterschelde een functie als route voor de beroepsvaart. Nagegaan is in hoeverre de Oosterscheldewerken invloed hebben op de draagkracht voor de gebruiksfuncties. Onder de draagkracht wordt hier verstaan de mogelijkheden die het gebied heeft voor menselijk gebruik met een duurzaam behoud van de natuurfuncties.

Mosselkweek

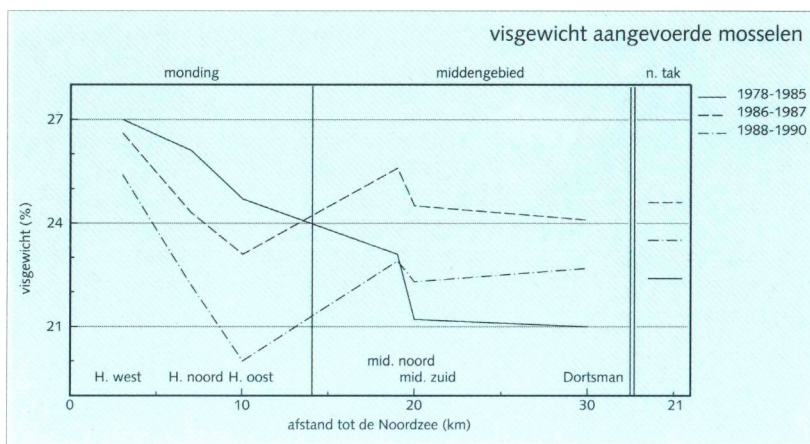
In de nieuwe Oosterschelde worden nu drie jaar mosselen gekweekt. De aanvoer uit de oude kweekgebieden daalde met 33% tot 233.000 mosselton; dankzij het gebruik van een veertigtal proefpercelen is over het geheel de aanvoer minder gedaald. De aanvoerwaarde steeg van f 13,5

Mosselvisser

De aanvoer van consumptie mosselen ligt lager dan voorheen

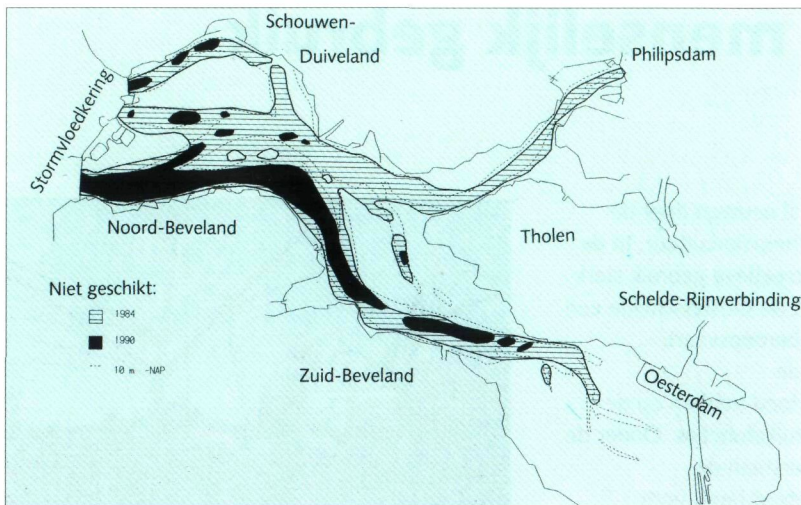

De mosselkwaliteit in het westen ligt lager, die in het oosten hoger

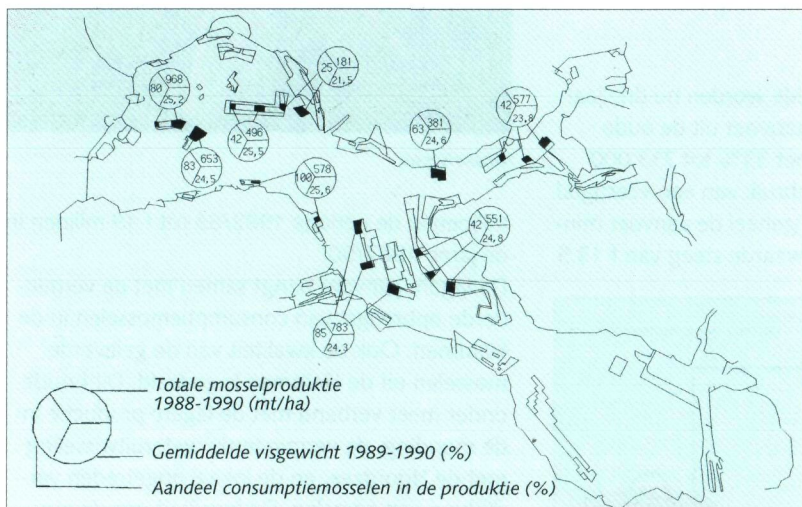
miljoen in de periode 1982/85 tot f 19 miljoen in de jaren 1987/90.

De lagere aanvoer hangt samen met de verminderde opbrengst van consumptiemosselen in de Hammen. Ook de kwaliteit van de geleverde mosselen uit de Hammen is gedaald. Dit houdt onder meer verband met de lagere productie in de monding, de verminderde wateruitwisseling met de Noordzee, en de lokaal opgetreden verslibbing van percelen. De kwaliteit van de mosselen uit het middengebied en de noordelijke tak is gestegen. In tegenstelling tot vroeger is er weinig verschil meer in de kwaliteit van de mosselen afkomstig van de verschillende kweekgebieden in de Oosterschelde. Verwacht wordt dat de huidige kwaliteit gehandhaafd kan blijven.

Hoewel de lagere aanvoercijfers anders doen vermoeden is onder optimale omstandigheden mosselkweek op het niveau van voor de werken mogelijk. Vrijwel overal in de Oosterschelde kunnen nu mosselen worden gekweekt door daling van de stroomsnelheden. Het wegspoelrisico door te hoge stroomsnelheden is nu niet meer de beperkende factor voor de mosselkweek. De kweek is nu meer afhankelijk van de beschikbaarheid van voedsel. Deze wordt in de eerste plaats bepaald door de primaire productie, die gelijk is gebleven, en voorts door de totale hoeveelheid schelpdieren in het systeem (zie intermezzo: "Grenzen aan de groei"). De potenties voor mosselkweek worden geïllustreerd door de resultaten van de 40 proefpercelen die in 1988 tijdelijk zijn uitgegeven, bij Schelphoek, Neeltje Jans en Galgeplaat.

Bijna overal in de Oosterschelde is nu mosselkweek mogelijk

De proefpercelen zijn een succes

De proefpercelen zijn een succes. De resultaten van de proefpercelen laten een hogere aanvoer en kwaliteit zien dan bij de oorspronkelijke percelen het geval is. Na afsluiting van het Krammer/Volkerak zijn verder ter compensatie 12 mosselpercelen in de Oosterschelde uitgegeven. Door herverdeling van het kweekoppervlak kan de kwaliteit van het kweekareaal verbeteren.

Kokkelvisserij

De kokkels vormen de grootste groep dieren die van nature in het Oosterschele systeem voorkomt. Het aantal kokkels wisselt sterk van jaar tot jaar en van plaats tot plaats. Dat komt door variaties in het broedval-succes. Daarnaast is er een grote variatie in de sterfte van jaar tot jaar, door verschillen in wintertemperatuur, predatie en visserij. De waterbouwkundige werken hebben geen invloed gehad op het kokkelbestand in de Oosterschelde.

De kokkelvisserij veroorzaakt voor steltlopers - met name scholeksters - voedselschaarste in kokkelarme jaren. Dit wordt versterkt door het verlies aan fourageergebied voor de scholeksters door de compartimentering en door de verminderde bereikbaarheid van de overgebleven platen en slikken.

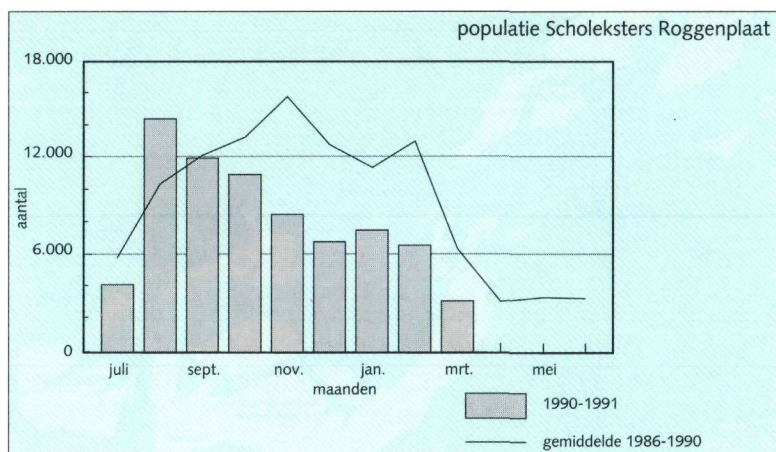
Naast de dichtheid en de grootte van de kokkels zijn voor de scholeksters andere factoren van belang: hardheid, reliëf en vochtigheid van de ondergrond, de afstand tot de hoogwatervluchtplaatsen, de dichtheid en de agressiviteit van de vogels zelf. Scholeksters verdelen zich volgens een vast patroon over de fourageergebieden; de

De kokkelvisserij is explosief gegroeid

Het voedselgebied van scholeksters is afgenomen

Bij overbevissing treden voedseltekorten op voor scholeksters

beste gebieden zitten het eerst vol en herbergen de hoogste dichtheden aan vogels. Deze gebieden beslaan hooguit 5 á 10% van de oppervlakte fourageergebied. Een deel van de vogels komt in marginale voedselgebieden terecht en loopt daar een verhoogd risico op ondervoeding, conditieverlies en - met name bij vorst - uiteindelijk sterfte. In de zomer 1990 is uit een bestandsopname van de kokkels gekonstateerd dat er voldoende kokkels voorradig waren voor de aanwezige scholeksters. Er was echter geen overschot. Niettemin is er in de gehele Oosterschelde op uitgebreide schaal op kokkels gevestigd. In de winter 1990-1991 is gebleken dat de aantallen scholeksters op de Roggenplaat duidelijk lager waren dan normaal. Dit wijst erop dat er voedseltekort voor de scholeksters is opgetreden.

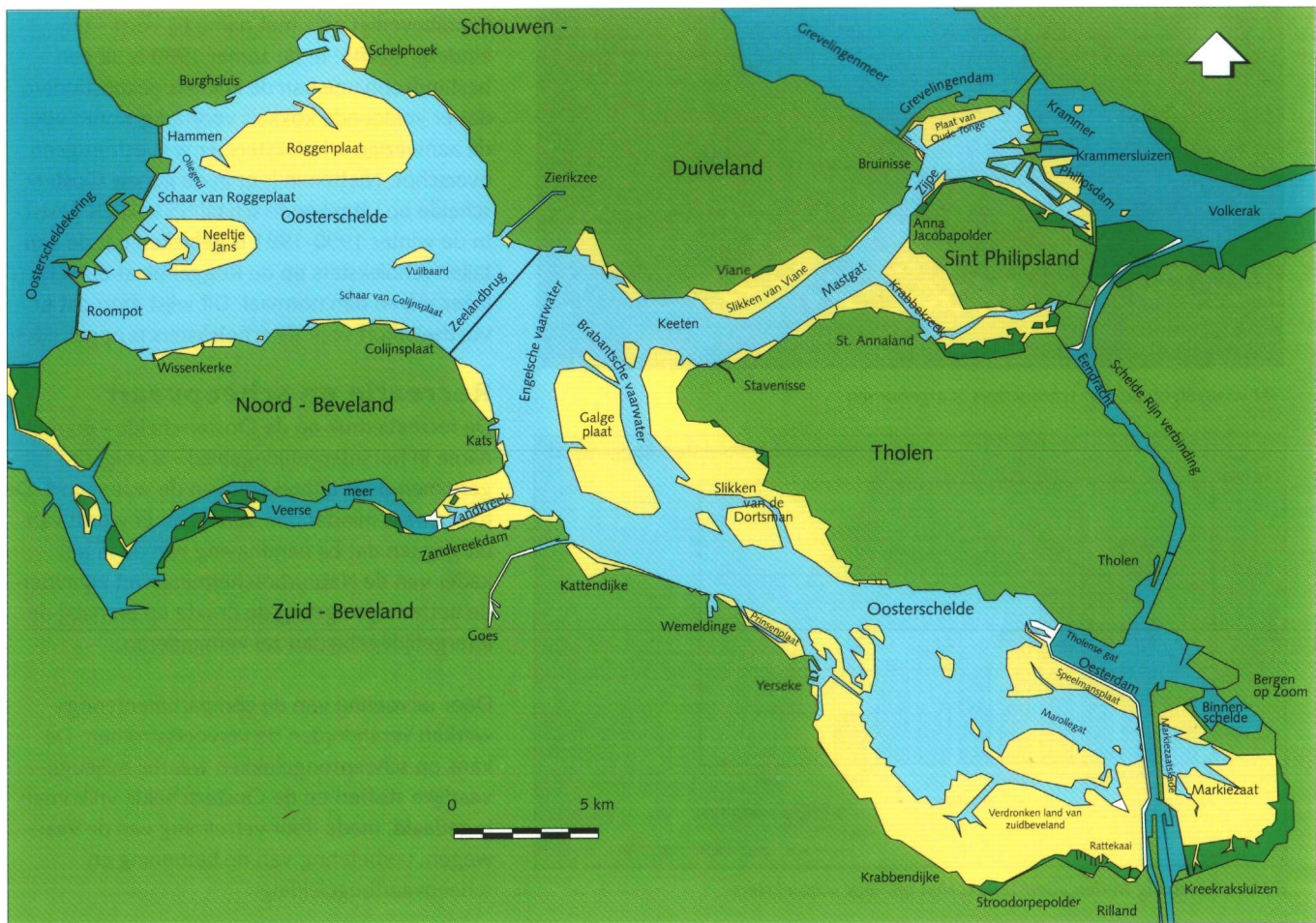
Recreatie en scheepvaart

De recreatiedruk op de Oosterschelde - en met name in het intergetijdgebied - is enigszins toegenomen door uitbreiding van de watersport. De toename is minder dan verwacht. Er wordt vanuit gegaan dat bij handhaving van de in het kader van de Natuurbeschermingswet ingevoerde betredingsregeling de drukte op en nabij de intergetijdgebieden zal verminderen.

Door uitvoering van de compartimenteringswerken veranderden de vervoersstromen. De kans op scheepsongelukken waarbij milieugevaarlijke stoffen op de Oosterschelde vrijkomen is gedaald, mede door verruiming van de vaarwegen, verbetering van de betonning en scheepvaartbegeleiding.

De Oosterschelde is toegankelijker geworden voor recreanten.

De nieuwe Oosterschelde